

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

✉ гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136

☎ +359 (0) 2 955 74 54, rac.mail@nvms.government.bg

Анализ на данните, получени от системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) за месец октомври 2016 г.

Общият брой нотификации за месец октомври 2016 г. е **238**. Сигналите в категория храни са най-много – **211**, за фуражите – **16**, а за материалите в контакт с храни – **11** (фиг.1).

Фиг. 1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали

ПРЕДУПРЕДИТЕЛНИ НОТИФИКАЦИИ – **64**, които се разпределят в следните категории:

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – **10** нотификации: *Salmonella Panama* в салами от свинско месо от Италия; *Salmonella* в замразен дюнер от Холандия; *Listeria monocytogenes* в охладена свинска пача от Италия; **шигатоксин продуцираща *Escherichia coli*** в замразена телешка кайма от Франция; охладена кайма от Италия, получена от животни за които не са изтекли карентни срокове от

приложението на ветеринарно медицински препарати (цефаприн); ентеропатогенни; *Escherichia coli* в охладена кайма от Ирландия; *Salmonella Derby* в замразено свинско механично сепарирано месо от Германия; твърде ниска киселинност (рН = 5 – потенциален разтеж на *Clostridium botulinum*) в пастет от Обединеното кралство; стъклен фрагмент в буркан съдържащ Корсикански пастет фигатели от Франция и недеклаиран сулфит в замразена кайма от Холандия.

Риба и рибни продукти – 9 нотификации: живак в риба меч от Португалия (3) и от Франция, както и в пушена риба марлин от Испания; хистамин в замразена скумрия от Мароко; бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди в сушена риба от Тайланд; кадмий в замразена риба куче (*Centrophorus squamosus*) от Намибия и *Listeria monocytogenes* в замразена пушена съомга от Обединеното кралство.

Плодове и зеленчуци – 9 нотификации: форметанат в манго от Бразилия (2); наличие на неразрешената субстанция карбофуран в лайм също от Бразилия; хлорпирифос в замразени броколи от Полша; фостиазат в картофи от Кипър; недеклаиран сулфит в сушени кайсии от Турция; хлорпирифос в ябълки от Полша; хлорпирифос и наличие на неразрешените субстанции карбендазим и етион в стафиди от Иран и стъклен фрагмент в буркан съдържащ доматиен сос от Италия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 7 нотификации: *Salmonella* в замразено Мариновано пилешко месо от Холандия (2); *Salmonella typhimurium* в замразени пуешки крилца от Франция и в охладено пиле от Холандия; *Salmonella typhimurium* монофазна в охладено пуешко месо от Полша; *Salmonella paratyphi B* в замразени пилешки крилца от Холандия и *Salmonella enteritidis* в замразени патици изкормени, без вътрешности от Унгария.

Билки и подправки – 5 нотификации: наличие на неразрешените субстанции дитиокарбамати и дихлорфос в сладък босилек от Камбоджа; следи от фъстъци в смлян кимион от Испания; *Salmonella* в микс от подправки от Германия; полициклични ароматни въглеводороди в лаврови листа от Украйна и охратоксин А в счукано чили от Обединеното кралство.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 4 нотификации: наличие на неразрешената субстанция йохимбин в хранителна добавка от САЩ; риск от предозиране с никотинова киселина при консумацията на хранителна добавка от Обединеното кралство; наличие на неразрешените субстанции фенетиламин и фенетиламинов дериват в хранителна добавка от Канада и шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в билкова хранителна добавка от Германия.

Яйца и яйчни продукти – 3 нотификации: хранителен взрив със съмнение, че е предизвикан от (*Salmonella enteritidis*) яйца от Полша (2) и *Salmonella enteritidis* и *Salmonella Mbandaka* в кокоши яйца също от Полша.

Зърнени и тестени изделия – 2 нотификации: метални парчета (между 2 и 4 мм) в брашно от коноп от Австрия и метални жици (дължина 1-3 см, дебелин около 0,5 мм) в зърнени закуски за бебета от Унгария.

Мед и пчелно млечице – 2 нотификации: метални парчета в пчелен мед от Обединеното кралство и пирилизидинови алкалоиди в пчелен мед от Мексико.

Безалкохолни напитки – 2 нотификации: охратоксин А в гроздов сок от Турция и експлозия на PET бутилки съдържащи газирани ябълков сок от Германия.

Ядки, продукти от ядки и семена – 2 нотификации: афлатоксини в бадеми от Испания и в семена от пъпеш от Холандия.

Готови ястия и закуски – 2 нотификации: недеклаиран сусам в мини рула от Германия и *Listeria monocytogenes* в охладена салата с хайвер от шаран от Румъния.

Комбинирани фуражи – 1 нотификация: диоксиноподобни полихлорбифенили и не диоксиноподобни полихлорбифенили във ферментирал комбиниран фураж от Италия и чуждо тяло (метално парче) в месно руло за кучета от Швейцария.

Алкохолни напитки – 1 нотификация: моноетиленгликол (MEG) в червено вино от Италия.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: бензо(а)пирен, полициклически ароматни въглеводороди, бензо(а)антрацен, хризен и бензо(а)флуорантен в шоколад от Германия.

Сладкарски изделия – 1 нотификация: недеклаиран лешник в плодови и марципанови сладки от Германия.

Мазнини и масла – 1 нотификация: *Listeria monocytogenes* в свинска маз с пържен лук от Полша.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella* в кучешки играчки за дъвчене от Германия. чуждо тяло (метално парче) в месно руло за кучета от Швейцария.

През месец октомври 2016 г., при предупредителните нотификации най-често нотифицираната страна е Германия с 8 нотификации, следвана от Полша и от Холандия с по 7 нотификации.

НОТИФИКАЦИИ ЗА НЕДОПУСНАТ ВНОС – 98 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Ядки, продукти от ядки и семена – 32 нотификации: афлатоксини в лешници от Турция (5), от Грузия (2) и от Азербайджан, във фъстъци от Китай (3), Бразилия, Боливия, Аржентина и САЩ, в шамфъстък от Турция (5), САЩ (2) и Иран, във фъстъчено масло от Гана, в семена егуси също от Гана, в ядки пекан от САЩ; *Salmonella* в сусам от Индия (2); шамфъстък от Турция, **заразен с плесени**; **фитосанитарен сертификат** на шамфъстък от Турция; **опит за нелегален внос** на семена от пъпеш от Нигерия и **липса на фитосанитарен сертификат и липса на протокол за изпитване** на овкусени фъстъци от Хонг Конг.

Плодове и зеленчуци – 29 нотификации: хлорпирифос в чушки от Турция (6) и в лимони също от Турция; *Salmonella* в листа бетел от Индия (5); афлатоксини в сушени смокини от Турция (4); **високи нива на сулфит** в сушени кайсии от Турция (3); **хлорпирифос и наличие на неразрешената субстанция карбендазим** в мариновани чушки от Египет; **метомил** в боб от Доминиканската република; **пираклостробин и наличие на неразрешената субстанция дитиокарбамати** в лозови листа от Турция; **наличие на неразрешените субстанции перметрин и дихлорфос** в бял боб от Гана; **високи нива на радиоактивност** в гъби (*Hydnum repandum*) от Черна Гора; **опит за нелегален внос и липса на фитосанитарен сертификат** за семки от диня (егуси) от Нигерия; **неправилен фитосанитарен сертификат** на сушени смокини от Турция; **опит за нелегален внос** на сушен боб от Нигерия; **прохлораз, пропиконазол, амитраз и наличие на неразрешената субстанция триазофос** в люти чушки от Тайланд.

Ракообразни и продукти от тях – 7 нотификации: **високи нива на сулфит** в замразени скариди от Панама (4); **влошен температурен контрол** на охладени опашки от раци (*Cherax spp.*) от Зимбабве (2) и *Salmonella Oranienburg*, *Vibrio cholerae* и *Vibrio parahaemolyticus* в замразени скариди от Виетнам.

Мазнини и масла – 7 нотификации: **бензо(а)пирен и полициклични ароматни въглеводороди** в слънчогледово олио от Украйна (3), в синапово масло от Украйна; в царевично масло от Украйна; в олио от ленено семе от Украйна и в олио от тиквени семки също от Украйна.

Риба и рибни продукти – 6 нотификации: замразена риба помпано (*Caprogramma glaucos*) от Мавритания, **неподходяща за човешка консумация и с опаковка неподходяща за хранителни продукти**; **липса на здравен сертификат** за риба John Dory (*Zeus faber*) от Сенегал; **червен берикс** (*Lutjanus SPP*), Атлантически групер Голиат (*Epinephelus itajara*) и **червен снапер** (*Rhomboplites aurorubens*) от Суринам, **негодни за човешка консумация**; **влошен температурен контрол** на замразена риба тон от Кабо Верде; **опит за нелегален внос** на пушен сом (*Clarias spp*) от Нигерия; **липса на здравен**

сертификат и липса на етикетирание за пушена риба също от Нигерия, заразена с плесени.

Билки и подправки – 4 нотификации: афлатоксини в чили от Индия (3) и афлатоксини и високи нива на оцветител Е 160b - анато/биксин/норбиксин в кебап и в подправка за барбекю от Гана.

Главноноги и продукти от тях – 3 нотификации: кадмий в охладена сепия (*Loligo spp*) от Индия (2) и влошен температурен контрол на замразени калмари от Китай.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 3 нотификации: наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Corynanthe* - кора от йохимбе, новата хранителна съставка *Muscuna pruriens* и новата хранителна съставка екстракт от кората на йохимбе и наличие на неразрешените субстанции винпоцетин, 1,3-диметиламин (DMAA), моносодиев аспартат, хуперзин А и 5-алфа-хидрокси-лактогенин в суров материал, предназначен за производството на хранителни добавки от Хонг Конг; липса на здравен сертификат за хранителна добавка съдържаща казеин от Турция и липса на здравна маркировка върху фитнес формула от Холандия.

Материали в контакт с храни – 3 нотификации: миграция на хром, манган и високи нива на обща миграция от стоманени шпатули от Китай; миграция на хром и манган от фритюрник, кошница с плодове и в сито от Китай и миграция на хром, никел, манган и високи нива на обща миграция от комплект сита също от Китай.

Сладкарски изделия – 2 нотификации: риск от задушаване при консумация и неразрешено влагане на Е 425 – коняк в желирани сладкиши от Тайван и неразрешено влагане на Е 425 – коняк в чай с мехурчета също от Тайван.

Зърнени и тестени изделия – 1 нотификация: наличие на недекларирана пшеница в кускус от Тунис.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: охратоксин А в грозде от Турция.

През месец октомври 2016 г. при нотификациите за недопуснат внос най-често нотифицираната страна е Турция с 30 нотификации, следвана от Индия с 12 нотификации.

НОТИФИКАЦИИ ЗА НАСОЧВАНЕ НА ВНИМАНИЕТО – 43, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 11 нотификации: *Salmonella Weltevreden* в листа бетел от Малайзия; стъклен фрагмент в буркан съдържащ кисели краставички от Турция;

хлорпирифос, диметоат, имидаклоприд, флутриафол и наличие на неразрешената субстанция ометоат в рукола (*Eruca Vesicaria*) от Израел; *Salmonella typhimurium* в кълнове червено цвекло от Холандия; амитраз, фипронил и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в чили от Лаос; сушени смокини от Турция, заразени с ларви на насекоми; наличие на неразрешената субстанция пропаргит в праскови от Гърция; охратоксин А в стафиди от Турция; неразрешена генетично модифицирана папая от Тайланд; диметоат в манго от Бразилия и никотин в гъби от Македония.

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: живак във филета риба меч от Испания (2), в охладени филета от групер (*Epinephelus malabaricus*) от Мадагаскар; *Listeria monocytogenes* в пушена съомга от Полша; хистамин в консерви риба тон от Виетнам; високи нива на фосфат в замразена аляска сайда (*Theragra chalcogramma*) от Китай и високи нива над допустимите стойности на сулфонамид в замразена тилапия също от Китай.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 4 нотификации: *Salmonella enteritidis* в охладени пилешки гърди от Естония и в пилешки бутчета от Полша; стъклен фрагмент в пилешки дробчета от Чехия и *Salmonella typhimurium* в охладено пиле от Ирландия.

Фуражни суровини – 3 нотификации: *Salmonella Tennessee* в рапично брашно от Русия (2) и афлатоксини в царевица от Бразилия.

Материали в контакт с храни – 3 нотификации: миграция на първични ароматни амини от капачка на термос от Китай; миграция на формалдехид от меламинови чаши от Китай и миграция на ДЕНР - ди(2-етилхексил) фталат от декоратор на торти също от Китай.

Билки и подправки – 3 нотификации: високи нива на *Escherichia coli* в листа босилек от Лаос; *Salmonella* и високи нива на *Escherichia coli* в босилек от Тайланд и *Salmonella* в червен пипер от Турция.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: високи нива на сулфит в охладени приготвени скариди от Испания и *Salmonella* в печени скариди от Холандия.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 2 нотификации: *Salmonella* в охладени колбаси от Испания и наличие на забранената субстанция нитрофуран в сушени свински черва от Китай.

Ядки, продукти от ядки и семена – 2 нотификации: недеклаирани ядки (бадеми, бразилски ядки, кашу и орехи) във фъстъци и стафиди от Обединеното кралство и недеклаиран сулфит в консерва с кокосово мляко от Тайланд.

Алкохолни напитки – 1 нотификация: риск от счупване на стъклени бутилки, съдържащи сайдер от Швеция.

Зърнени и тестени и изделия – 1 нотификация: афлатоксини и охратоксин А в ориз от Шри Ланка.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 1 нотификация: недеклариран фъстък в протеинови блокчета от Южна Африка.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в меко сирене от Франция.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella Give* в кучешки играчки за дъвчене от Мексико.

Готови ястия и закуски – 1 нотификация: *Listeria monocytogenes* в океанска салата със суrimi от Франция.

През месец октомври 2016 г. при нотификациите за насочване на вниманието най-често нотифицираната страна е Китай с 6 нотификации, следвана от Испания и Турция с по 4 нотификации.

НОТИФИКАЦИИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ – 33, които се разпределят в следните категории:

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 7 нотификации: наличие на неразрешената нова хранителна съставка агматинов сулфат в хранителна добавка от Швеция (3) и от САЩ (2); наличие на неразрешената субстанция атаксантин в капсули за специфични медицински цели от Италия и наличие на неразрешената нова храна стевия на прах (*Stevia rebaudiana*) от Франция.

Фуражни суровини – 6 нотификации: *Salmonella Tennessee* в рибно брашно от Дания; *Salmonella Albany* в царевичен глутен от Полша; олово в минерален фураж от Чехия; *Salmonella Mbandaka* в птиче брашно от Литва; високи нива на *Enterobacteriaceae* в месокостно брашно от Литва и *Salmonella* в преработен животински протеин cat 3 от Полша.

Материали в контакт с храни – 5 нотификации: влошаване на органолептичните характеристики на храна била в контакт със силиконови шпатули от Китай; миграция на формалдехид от меламинови купи от Китай; високи нива на летливи органични конституенти от силиконова форма за торти от Китай; миграция на магнезий от цедка, също от Китай и миграция на бензофенон от лепяща шампа в бутер тесто от Италия.

Плодове и зеленчуци – 3 нотификации: неадекватна термична обработка на консерви със сладка царевича от Франция; замразени гъби от Италия, заразени с ларви

на насекоми и диклоран и наличие на неразрешената субстанция изокарбофос в помело (вид цитрусов плод) от Китай.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: високи нива на сулфит в замразени скариди от Обединеното кралство и от Гърция.

Риба и рибни продукти – 2 нотификации: опаразитяване с *Anisakis* на охладена риба John Dory (*Zeus faber*) от Франция и на охладена риба монах от Белгия.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 2 нотификации: *Salmonella* в замразено свинско месо от Холандия и *Salmonella typhimurium* в замразени свински обрезки от Португалия.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 1 нотификация: наличие на лактопротеин в шоколадова напитка от Германия.

Яйца и яйчни продукти – 1 нотификация: наличие на неразрешената субстанция енрофлоксацин в пълноценни яйца от Хърватия.

Фуражни добавки – 1 нотификация: олово в сепиолит (вид минерал) от Испания.

Фуражни премикси – 1 нотификация: високи нива над допустимите стойности на салиномицин в фуражни премикси за угояване на пилета от Холандия.

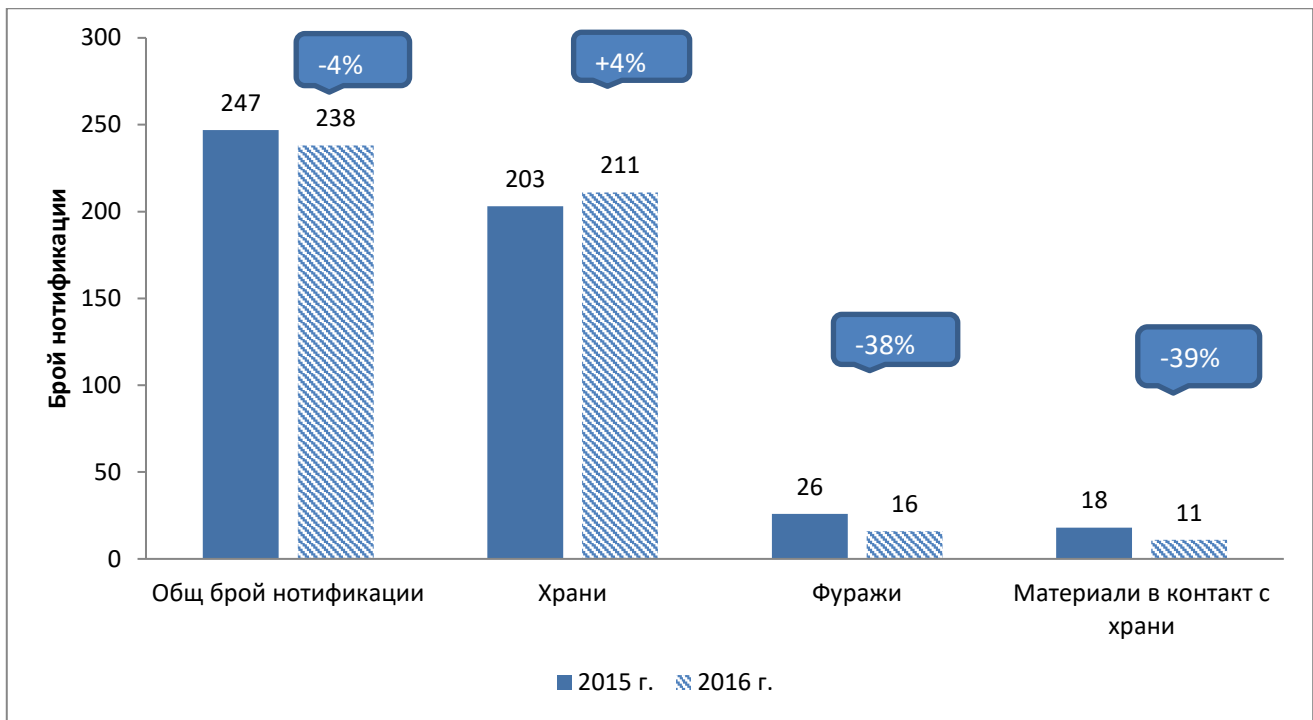
Билки и подправки – 1 нотификация: мъртва мишка в билков микс Сакура от Холандия.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Clostridium perfringens* в замразена пълноценна храна за домашни любимци от Обединеното кралство.

През месец октомври 2016 г. при нотификациите за проследяване най-често нотифицираната страна е Китай с 5 нотификации, следвани от Италия, Швеция, Франция и Холандия с по 3 нотификации.

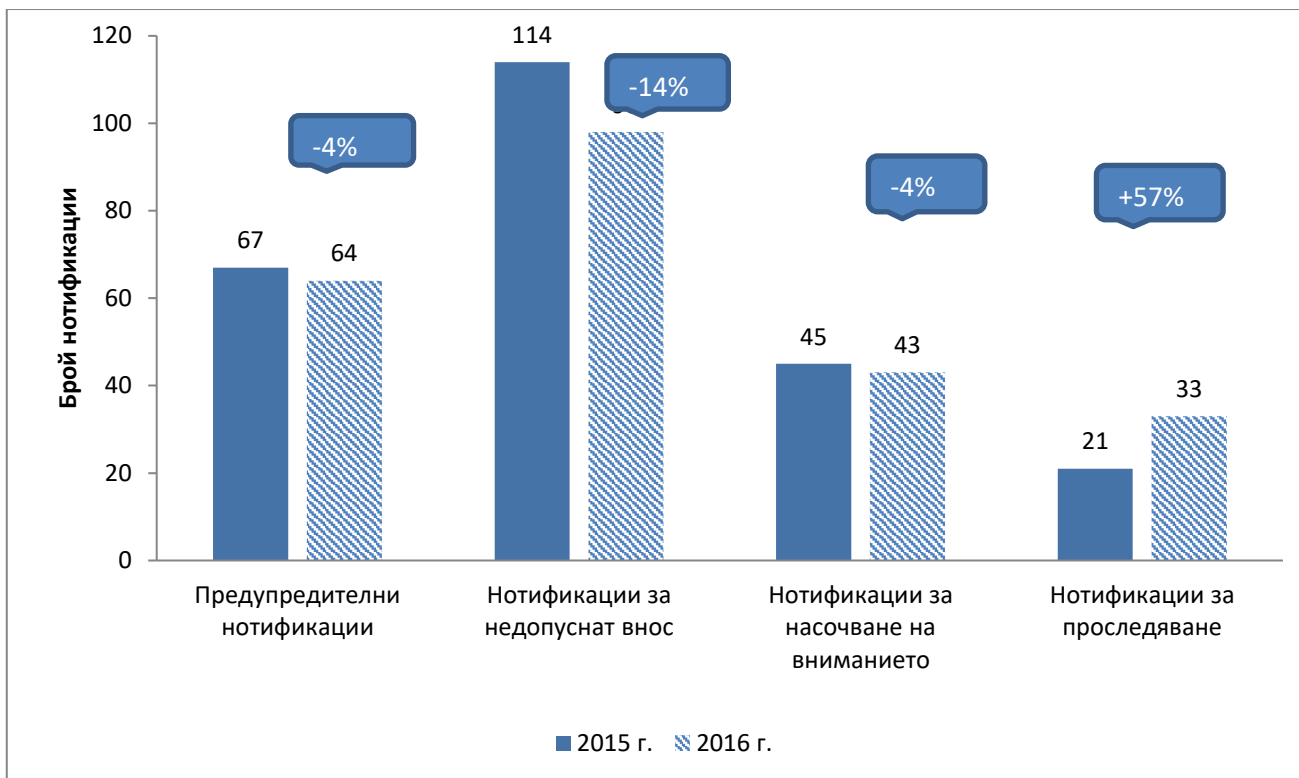
АНАЛИЗ НА ТЕНДЕНЦИИТЕ:

Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2015 г.– общо и по групи за м. октомври 2015 г. и м. октомври 2016 г. На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията на най-много нотификации да са докладвани в групата на храните. Понижение се наблюдава при общия брой нотификации с 4%, при фуражите с 38% и при материалите в контакт с храни с 39%. Повишение се наблюдава само при храните с 4%. Като цяло за месец октомври 2016 г. се наблюдава тенденция на понижение на броя на нотификациите в сравнение с месец октомври 2015 г.

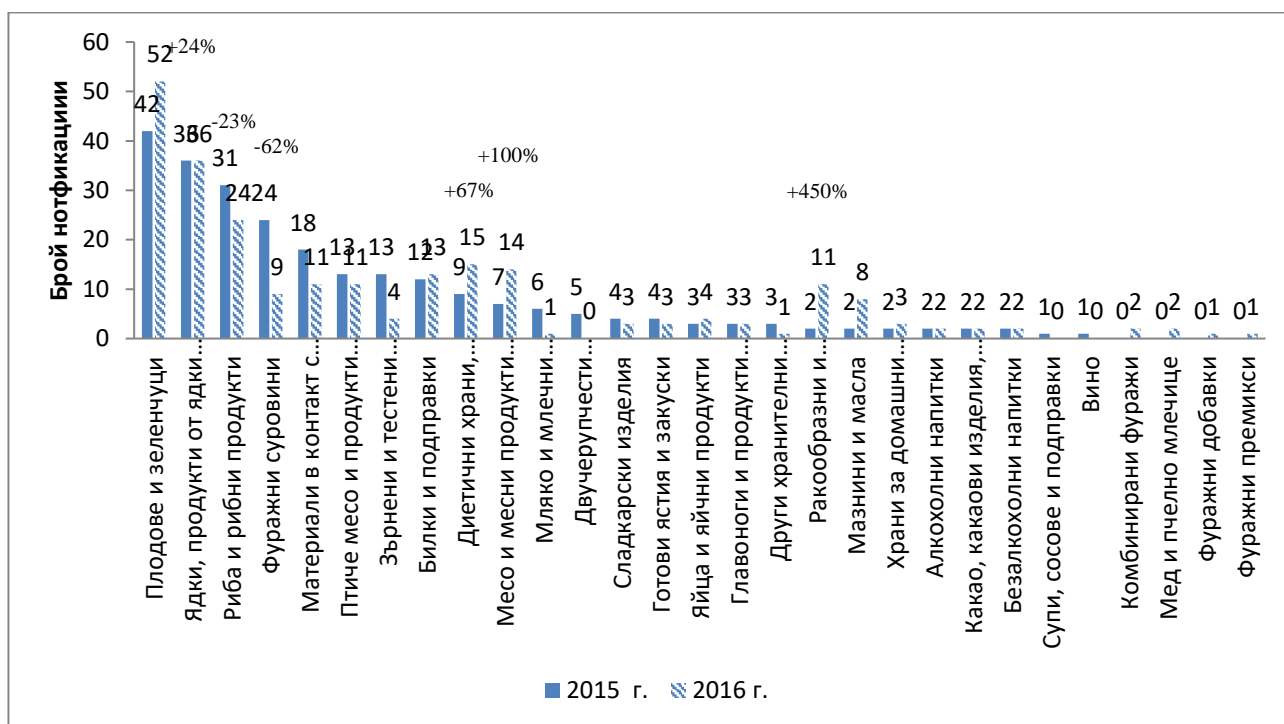
Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м.октомври 2015 г. и м. октомври 2016 г.

На *фиг. 3* е представено разпределението на нотификациите по вид. Най-висок брой и за двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос спрямо останалите видове нотификации. Понижение се наблюдава при предупредителните нотификации с 4%, при нотификациите за недопуснат внос с 14% и при нотификациите за насочване на вниманието с 4%. Повишение се наблюдава само при нотификациите за проследяване с 57%. **Като цяло за месец октомври 2016 г. се наблюдава ясно изразена тенденция на спад при почти всички видове нотификации.**

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид

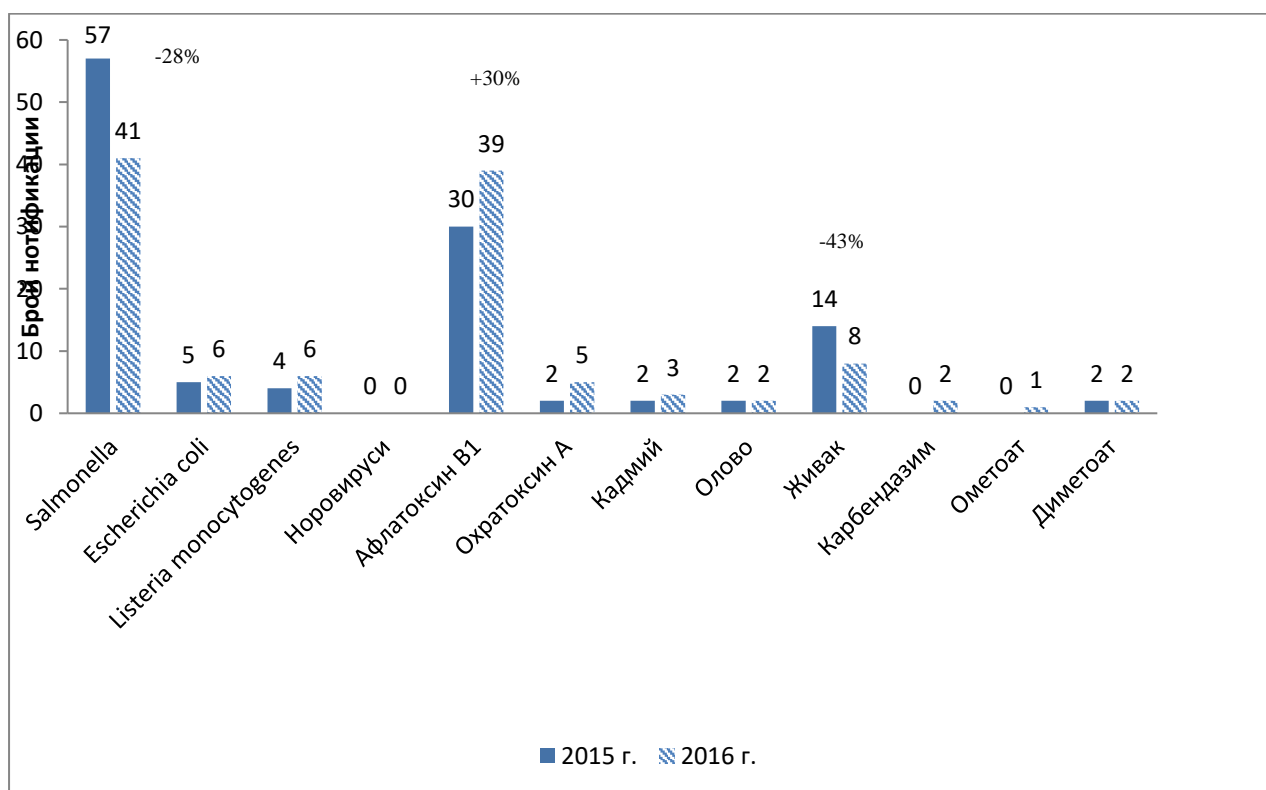
На фиг. 4 са съпоставени данните за месец октомври 2015 г. и октомври 2016 г. според категориите продукти. Повишение се наблюдава при „Плодове и зеленчуци“ с 24%; при „Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни“ с 67%; при „Месо и месни продукти (различни от птиче месо)“ със 100% и при „Ракообразни и продукти от тях“ с 450%. Понижение се наблюдава при „Риба и рибни продукти“ с 23% и при „Фуражни суровини суровини с 62%.

Фиг. 4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

След съпоставка на данните за месеците октомври 2015 г. и октомври 2016 г., може да се направи извод, че се наблюдават 2 тенденции. Наблюдава се по-ясна тенденция на повишение при следните категории продукти: плодове и зеленчуци; диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни; месо и месни продукти (различни от птиче месо) и ракообразни и продукти от тях. Наблюдава се също така и по-слабо изразена тенденция на спад при рибата и рибните продукти и при фуражните суровини.

На *фиг. 5* са показани някои от основните причини за нотифициране на храните и фуражите за месец октомври 2015 и 2016 г. При патогенните микроорганизми се наблюдава слабо повишение с изключение на *Salmonella*, където има спад с 28%. При микотоксините се наблюдава повишение, като при афлатоксин В1 достига 30%. При тежките метали се наблюдава спад, като при живака достига 43%. Пестицидите запазват ниски нива.

Фиг. 5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците октомври 2015 г. и октомври 2016 г. може да се направи извод, че има ясна тенденция на понижение при патогенните микроорганизми, тежките метали и пестицидите. Повишение се наблюдава само при микотоксините.

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопуснат внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Съюза поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

*Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на **Българския Контактен център на EFSA** (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска по хранителната верига.*

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт